

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)
Савицька І.М. (ПБ)

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики та
мовної комунікації

протокол № 12 від “17” квітня 20 25р.
Завідувач кафедри Харченко С.В. ПБ)

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП Харченко С. В.

(ПБ)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Медіакритика

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С 7 Журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Факультет (ННІ) гуманітарно-педагогічний

Розробники: Навальна М.І., доктор філологічних наук, професор
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Медіакритика

Навчальна дисципліна знайомить студентів із розвитком медіакритики як новим видом журналістської діяльності за кордоном та в Україні; здійснює узагальнення та систематизування раніше набутих знань із правових основ журналістики, професійної майстерності, журналістської етики, практичного застосування їх у щоденній діяльності; формування почуття відповідальності у майбутніх журналістів за кожен матеріал, який вони готують; навчання критичному та самокритичному сприйманні медіапродукту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти знайомляться з історією зародження та розвитку медіакритики як особливої сфери журналістики в Україні і за кордоном; різні форми та жанри творів вітчизняної медійної критики; функції медіакритики, її співвідношення з базовими функціями журналістики; спеціалізовані видання, сайти, сторінки в Інтернеті. Здобувачі можуть здійснювати моніторинг засобів масової комунікації; вміти оцінювати й аналізувати журналістські матеріали й інші матеріали медійного змісту; студенти повинні володіти навичками медіакритичного аналізу; писати різні за жанрами медіакритичні матеріали.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	С 7 Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова / вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	год.
Лабораторні заняття	0 год.	год.
Самостійна робота	45 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування в студентів навичок критичного осмислення різного роду матеріалів ЗМК, об'єктивного їх оцінювання. Вона дає уявлення про нову специфічну сферу медіа діяльності, яка в останні роки набуває все

більшої популярності і є цікавою не лише для професіоналів, а й для широкої аудиторії. Курс покликаний ознайомити майбутніх фахівців з основами медіакритики, з найважливішими вузловими проблемами цієї складної сфери та перспективами її розвитку.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
-------------------------------	-----------------

	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. <i>Предмет, основні характеристики, функції й жанри медіакритики</i>													
Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності	3	9	2	4			5						
Тема 2. Спеціалізовані медіакритичні видання	4	15	4	6			5						
Тема 3. Жанрові форми української медіакритики	4	15	4	6			5						
Тема 4. Новітні форми медіакритики	4	15	4	6			5						
Разом за змістовим модулем 1	54		14	22			20						
Змістовий модуль 2. Медіакритика і суспільство, проблематика медіакритичних досліджень													
Тема 1. Соціальна роль медіакритики	3	12	2	5			5						
Тема 2. Медіакритика та аудиторія	3	11	2	4			5						
Тема 3. Проблеми медіаекології	4	13	4	4			5						
Тема 4. Проблема замовної журналістики	4	13	4	4			5						
Тема 5. Медіакритика в період воєн та катастроф	5	15	4	6			5						
Разом за змістовим модулем 2	66		16	23			25						
Усього годин	120		30	45			45						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальна роль медіакритики	2
2	Тема 2. Спеціалізовані медіакритичні видання	4
3	Тема 3. Жанрові форми української медіакритики	4

4	Тема 4. Проблема замовної журналістики	4
5	Тема 5. Соціальна роль медіакритики	2
6	Тема 6. Медіакритика та аудиторія	4
7	Тема 7. Проблеми медіаекології	4
8	Тема 8. Проблема замовної журналістики	4
9	Тема 5. Медіакритика в період воєн та катастроф	6

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	кількість годин
	Змістовий модуль 1. <i>Предмет, основні характеристики, функції й жанри медіакритики</i>	
1	Медіакритика як галузь журналістської діяльності	4
2	Спеціалізовані медіакритичні видання	6
3	Жанрові форми української медіакритики	6
4.	Новітні форми медіакритики	6
	Разом за змістовим модулем 1	22
	Змістовий модуль 2. <i>Медіакритика і суспільство, проблематика медіакритичних досліджень</i>	
5	Соціальна роль медіакритики	5
6	Медіакритика та аудиторія	4
7	Проблеми медіаекології	4
8	Проблема замовної журналістики	4
9	Медіакритика в період воєн та катастроф	6
	Разом за змістовим модулем 2	23

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Медіакритика як галузь журналістської діяльності	5
2	Спеціалізовані медіакритичні видання	5
3	Жанрові форми української медіакритики	5
4	Новітні форми медіакритики	5
5	Соціальна роль медіакритики	5
6	Медіакритика та аудиторія	5
7	Проблеми медіаекології	5
8	Проблема замовної журналістики	5
9	Медіакритика в період воєн та катастроф	5

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

– словесні – (розповідь, пояснення, навчальна дискусія, лекційний метод);

– практичні (завдання, практична робота, створення та показ презентацій, самопрезентацій, колективне обговорення проблем, студентські наукові конференції, захист творчих проєктів);

– наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Предмет, основні характеристики, функції й жанри медіакритики</i>		
Практичні завдання		-
Медіакритика як галузь журналістської діяльності	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	12
Спеціалізовані медіакритичні видання	ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.	12
Жанрові форми української медіакритики	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	12
Новітні форми медіакритики	ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	12
Медіакритика як галузь журналістської діяльності	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.	12
Самостійна робота 1-4.	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.	10

Модульна контрольна робота 1.	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Медіакритика і суспільство, проблематика медіакритичних досліджень		
Практичні завдання		
Соціальна роль медіакритики	ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	12
Медіакритика та аудиторія	ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.	12
Проблеми медіаекології	ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	12
Проблема замовної журналістики	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	12
Медіакритика в період воєн та катастроф	ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	12
Самостійна робота 5-9	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень. ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.	10
Модульна контрольна робота 2.	ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	30

	ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.	
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	
Курсовий проект/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4735>);

- www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань;

- www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

- <http://www.mediakrytyka.info/> – сайт фахового часопису для медійників та журналісткознавців «Медіакритика».

- Посібники та підручники

- Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика / Передм. В. П. Мостового: [Підручник]. Київ : Вища школа, 2006. 231 с.
- Кара-Мурза С. Г. Маніпуляції свідомістю. Київ : Оріяни, 2000. 484 с.
- Квіт С. Масові комунікації : [підручник]. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 208 с.
- Медіакритика: навчально-методичний комплекс для студентів II курсу (спеціальність «Журналістика») / підготув. канд. філол. наук, доцент

- Михайлюта В. П., Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. 70 с.
5. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження. Харків : Прапор, 2008. 512 с.
6. Різун В. В. Маси : [тексти лекцій]. Київ, 2003. 118 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Артеменко С. Чи можна подолати «джинсу» в українській журналістиці? [Електронний ресурс]. УНІАН. Права людини [сайт]. Режим доступу : <http://human-rights.unian.ua/155239-chi-mojna-podolati-djinsu-v-ukrajinskiy-jurnalistitsi.html>.
2. Бежнар Г.П. Теорія масової культури: курс лекцій: навчальний посібник [електронне видання]. Київ, 2020. 49 с.
3. Безмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра. Київ. Ліра. 2020. 200 с.
4. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіасередовищі: [монографія] Дніпропетровськ:
5. Вальорска А.М. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб.; пер. з нім. В. Олійника. Київ: Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
6. Голуб О. Що таке «джинса» і як її вилікувати [Електронний ресурс]. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/scho_take_dzhinsa_i_yak_ii_vilikuva-ti/.
7. Житарюк М. Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 244 с.
8. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків: Фоліо, 2022. 98 с.
9. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О., Київ : Ніч. лава, 2006. 100 с.
10. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: [підручник]. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
11. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: [навчальний посібник]. Київ : Центр вільної преси, 1999. 212 с.
12. Кабачій Р. «Джинса» як дорогий гаджет – мусиш мати, але навіщо – невідомо [Електронний ресурс]. Тиждень.ua [сайт]. Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Society/94363/PrintView 1/5>.
13. Колодницька С. Як розпізнати джинсу в газеті [Електронний ресурс]. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/yak_rozpiznati_dzhinsu_v_gazeti/.
14. Колодницька С. Як розпізнати джинсу в інтернеті [Електронний ресурс]. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу : <http://old.media>

sapiens.ua/material/2215.

15. Колодницька С. Як розпізнати джінсу в теленовинах [Електронний ресурс]. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу : <http://old.mediasapiens.ua/material/2075>.

16. Корнєєв В.М. Підходи до вивчення прихованого текстового впливу. Вісн. Київ. ун-ту. Журналістика. 2001. Вип. 9. С. 75–79.

17. Кужель Р. Як вирішити проблему оплачуваних матеріалів у ЗМІ? Рекомендації експерта Ради Європи Расто Кужела [Електронний ресурс]. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/government/yak_virishiti_problemu_oplahuvanikh_materialiv_u_zmi_rekomendatsii_eksperta_radi_evropi_rasto_kuzhela/.

18. Масова комунікація: [підручник], уклад.: З. Москаленко, Л. В. Губернський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. Київ : Либідь, 1997. 216 с.

19. Москаленко А. З. Теорія журналістики: [підручник]. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 334 с.

20. Osvita.mediasapiens. [сайт]. Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/authors_view/chi_treba_lagoditi_dzhinsoetr/.

21. Партико З.В. Теорія масової інформації: [навчальний посібник]. Львів, «Паїс», 2007. 122 с.

22. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння. Серія : Медіакритика, Львів, 2004. 312 с.

23. Різун В. Теорія масової комунікації: [підручник]. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.

24. Сайчук А. Що таке «джінса» і з чим її їдять? [Електронний ресурс]. Телекритка. Медіаграмотність [сайт]. Режим доступу : <http://www.telekritika.ua/medialiteracy/2010-03-31/52023>.

25. Сулім А. А. Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, Ф-т систем і засобів мас. комунікації. Дніпропетровськ, 2015. 17 с.

26. Титаренко М. Комунікація від нуля. Есеї для Мані. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 232 с.

27. Фенько Н. М. Медіакритика : [навчально-методичний посібник]. Кіровоград : «Слово», 2009. 368 с.

28. Холод О.М. Теорія масової комунікації: курс лекцій. Київ: Інтерсервіс, 2022. 146 с.

29. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: [підручник-практикум]. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 130 с.

30. Шевченко В. Е Мультимедійний контент: навчальний посібник К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 239 с.

31. Шух С. Що таке корупція в українських ЗМІ? [Електронний ресурс]

Инфо. [сайт]. Режим доступа :
[http://1info.net/blogs/blog-gazety-nashe-mukachevo/scho-](http://1info.net/blogs/blog-gazety-nashe-mukachevo/scho-korupc-ja-v-ukra-nskih-zm.html)
[korupc-ja-v-ukra-nskih-zm.html](http://1info.net/blogs/blog-gazety-nashe-mukachevo/scho-korupc-ja-v-ukra-nskih-zm.html) take-